

Fonden for økologisk landbrug

c/o Landbrugsraadet

Axeltorv 3, 1

1609 København V

Fonden for økologisk landbrug

Årsregnskab 2006

5. regnskabsår

Fonden er oprettet i henhold til Bekendtgørelse af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. (Bemyndigelsesloven)
LBK nr. 297 af 28/04/2004 med senere ændringer.

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
Fondsoplysninger	3
Ledelsesberetning	4
Ledelsespåtegning	7
Den uafhængige revisors påtegning	8
Anvendt regnskabspraksis	9
Regnskab	10
Balance	11
Supplerende oplysninger	12
Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår	15
Noter til supplerende oplysninger	17

Fondsoplysninger

- Navn:** Fonden for økologisk landbrug
c/o Landbrugsraadet
Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V
tlf. 33 39 40 00
www.okologifonden.dk
okologifonden@landbrug.dk
- Bestyrelse:** Henrik Refsgaard (formand)
Thomas Roland (næstformand)
Evald Vestergaard
Line Duus
Heidi Alsing
Ane Mette Arve
Jesper Lund-Larsen
Søren Nilausen
Gert Holst Hansen
Jens Krogh
Margrethe Askegaard
Flemming Just
- Sekretær:** Jan Laustsen
- Revision:** **Deloitte**
Statsautoriseret revisionsaktieselskab
Weidekampsgade 6
2300 København S
Postadresse:
Postboks 1600
0900 København C
tlf. 36 10 20 30
fax. 3610 2040
koebenhavn@deloitte.dk

Ledelsesberetning

Lovgrundlaget for Fonden for økologisk landbrug

Fonden for økologisk landbrug blev oprettet pr. 1. januar 2002.

Det var tidligere fødevareminister Ritt Bjerregaard, som i februar 2001 tog initiativ til Fonden for økologisk landbrug. Ifølge bemærkningerne til forslaget om ændring af loven om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. - i daglig tale bemyndigelsesloven - er hensigten med fonden følgende: "Det økologiske landbrug er de seneste år gået kraftigt frem. Denne udvikling har også været afspejlet i tilskud til økologiske aktiviteter gennem promille- og produktionsafgiftsfondene. Det er ønsket, at økologiske aktiviteter fortsat støttes gennem disse fonde, men at indsatsen forstærkes ved at oprette en selvstændig økologisk fond. Formålet med Fonden for økologisk landbrug vil være at fremme den økologiske fødevareproduktion inden for de formål, der allerede er specificeret for promilleafgiftsfondene".

Fonden ledes af en bestyrelse, der er udpeget af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Til finansiering af foranstaltningerne modtager fonden en andel af statens pesticidafgiftsprovener i henhold til gældende lovgivning. I daglig tale betegnes de overførte midler som ordinære promillemidler. Derudover kan fonden modtage andre midler, som ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udtrykkeligt giver tilladelse til.

Bemyndigelsesloven blev ændret i december 2003, hvilket medførte nye bestemmelser for sammensætningen af fondsbestyrelser samt en udvidelse af anvendelsesformålene. For Fonden for økologisk landbrug betød det, at bestyrelsen blev udvidet fra 8 til 12 medlemmer, heraf 8 repræsentanter for landbruget og 4 repræsentanter for offentlige interesser. Den ny fondsbestyrelse blev i september 2004 udpeget af fødevareministeren efter forudgående udtalelse i enighed fra Landbrugsrådet, Dansk Landbrug, Økologisk Landsforening samt efter fælles udtalelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet, Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråd. Medlemmerne blev udpeget for en periode på 4 år.

Den nye fondsbestyrelse blev konstitueret den 30. september 2004 med gårdejer Henrik Refsgaard som formand og Cand.scient.anth. Thomas Roland som næstformand.

Fonden kan i overensstemmelse med § 7, stk. 1 i bemyndigelsesloven finansiere foranstaltninger indenfor følgende hovedformål: Afsætningsfremme, forskning og forsøg, produktudvikling, rådgivning, uddannelse, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol, medfinansiering af initiativer under EU-programmer samt i øvrigt foranstaltninger, som ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri giver tilladelse til.

Udarbejdelsen af fondens budgetter for 2006

Fondens ansøgningsrunde vedr. 2006-budgettet blev afholdt i august/september 2005. Der blev budgetteret med en overførsel på i alt 12.800 tkr. i ordinære promillemidler svarende til beløbet i finanslovsforslaget for 2006.

Bestyrelsen budgetterede på daværende tidspunkt med et samlet rådighedsbeløb på 14.131 tkr. incl. overførslen fra 2005 og bevilgede tilskud til gennemførelse af projekter for sammenlagt 13.190 tkr. På baggrund af bestyrelsens beslutninger blev der udarbejdet et basisbudget for 2006, som blev fremsendt til Fødevareministeriet med henblik på godkendelse. Ved brev af 16. december 2005 meddelte Direktoratet for FødevareErhverv, at fødevareministeren havde godkendt fondens basisbudget for 2006.

En række af de tilskud, som fonden havde bevilget for kalenderåret 2005, blev ikke udnyttet fuldt ud af tilskudsmodtagerne. Hovedparten af de tilbagebetalte tilskud blev genbevilget til færdiggørelse af projekterne i 2006. Genbevillingerne medførte, at der for 2006 blev bevilget tilskud til gennemførelse af projekter for sammenlagt 13.875 tkr. På baggrund af genbevillingerne blev der udarbejdet et ændringsbudget for 2006. Fondens ændringsbudget blev godkendt af fødevareministeren jf. brev af 28. marts 2006.

Udbetalinger af tilskud

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri udbetalte 2006-promillemidlerne til fonden i to lige store rater i hhv. marts og september. Fondens udbetalte efterfølgende tilskud i to lige store rater til tilskudsmodtagerne.

Årsregnskabet for 2006

Regnskabet er Fondens for økologisk landbrugs 5. regnskabsaflæggelse. Fondens regnskab for perioden 1. januar – 31. december 2006 er udarbejdet efter reglerne i Bekendtgørelse nr. 987 af 6. oktober 2004 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. indenfor jordbrugs- og fiskeriområdet.

Regnskabet viser en overførsel fra staten på i alt 12.780 tkr. Med en overførsel fra 2005 på 1.824 tkr., en renteindtægt på 40 tkr. samt en administrationsgodtgørelse fra Landbrugsraadet på 250 tkr. udgør fondens samlede indtægter 14.894 tkr. De samlede indtægter udviser en lille stigning i forhold til det senest godkendte budget.

En række tilskudsmodtagere har ikke anvendt en andel af det bevilgede tilskud:

- ❖ Økologisk Landsforening: 959 tkr.
- ❖ Agrologica: 246 tkr.
- ❖ Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret: 106 tkr.
- ❖ Jysk Landbrugsrådgivning: 100 tkr.
- ❖ Fejø Forsøgsplantage amba: 177 tkr.
- ❖ Københavns Kommune: 16 tkr.
- ❖ Landbrugets Kartoffelfond: 10 tkr.
- ❖ Københavns Universitet: 7 tkr.
- ❖ Landsudvalget for svin /Dansk Svineproduktion: 444 tkr.

Sammenlagt er 2.065 tkr. af de bevilgede midler ikke anvendt. Som følge deraf viser regnskabet, at fondens tilskud i alt udgør 11.810 tkr. mod tidligere budgetterede tilskud på i alt 13.875 tkr. (-14,7 pct.).

Udgifterne til bestyrelseshonorar omfatter udelukkende rejsegodtgørelse til bestyrelsesmedlemmer. Der er udbetalt rejsegodtgørelse til Flemming just, Margrethe Askegaard og Jens Krogh.

Udgifterne til fondsadministration herunder et tab på debitorer på 44 tkr. udgjorde i alt 330 tkr. Fondens samlede udgifter udgjorde 12.140 tkr., hvilket giver en overførsel på 2.754 tkr. til 2007.

Overførslen af midler til 2007 udgør 2.754 tkr. svarende til 22,7 pct. af fondens samlede udgifter i 2006. Fondens opmærksomhed på, at der er tale om en stor overførsel fra 2006 til 2007. Som det fremgår af det seneste godkendte budget for 2006, havde fonden disponeret med en overførsel på 5 pct. Den store overførsel som fremkommer i forbindelse med regnskabsaflæggelsen skyldes, at fondens tilskudsmodtagere ikke har benyttet de bevilgede tilskud.

Bemærkninger til balancen

Fejø Forsøgsplantage amba blev i 2006 sat under afvikling og gennemførte derfor ikke de 2 projekter, som fonden havde bevilget tilskud til. Fondens fik først besked om dette efter, at fonden havde udbetalt både 1. og 2. rate af tilskuddene dvs. hhv. 88.500 kr. i foråret og efteråret. Fejø Forsøgsplantage amba tilbagebetalte 2. rate i 2007. Med hensyn til 1. rate har fonden overfor selskabets advokat anmeldt et krav på i alt 88.500 kr. Afviklingen af selskabet er endnu ikke tilendebragt. Der forventes en dividende på 50 pct., og som følge deraf er fondens tilgodehavende pr. 31. december 2006 opgjort til 133 tkr. De resterende 44 tkr. er udgiftsført som tab på debitorer under administrationsudgifterne.

Anvendelsen fondens midler i 2006

For 2006 var der bevilget tilskud til i alt 44 projekter. Imidlertid blev 6 af projekterne ikke gennemført. Samlet set blev der således i 2006 gennemført 38 projekter hos 12 forskellige tilskudsmodtagere. Fondens største tilskudsmodtagere er Økologisk Landsforening, Dansk Landbrugsrådgivning og Århus Universitet, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet. Tilskuddet til de tre tilskudsmodtagere udgjorde 79,6 pct. af de samlede tilskud. Der er udelukkende tale om økologiske projekter. Hovedresultaterne af de gennemførte projekter er angivet i de supplerende noter.

Tilskuddenes fordeling efter bemyndigelseslovens hovedformål fremgår af regnskabet på side 10. Det fremgår heraf, at hovedparten af fondens tilskud anvendes inden for forskning og forsøg (40,2 pct.),

produktudvikling (21,5 pct.) og afsætningsfremme (21,3 pct.). Derefter kommer rådgivning (8,8 pct.), uddannelse (4,2 pct.) og sygdomsforebyggelse (3,9 pct.).

Økologisk Landsforening fik bevilget tilskud på i alt 5.464 tkr. til gennemførelse af 15 projekter. Imidlertid blev 3 projekter inden for fjerkræsektoren ikke gennemført pga. manglende finansiering og som følge af store problemer inden for den økologiske fjerkræsektor. De gennemførte projekter er 5 afsætningsfremmende projekter, 3 produktudviklingsprojekter, 2 rådgivningsprojekter og 1 forsknings- og forsøgsprojekt samt 1 uddannelsesprojekt. De bevilgede tilskud til 6 af projekterne blev ikke anvendt fuldt. Alt i alt betød det, at de samlede tilskud til Økologisk Landsforening udgjorde 4.505 tkr.

Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret fik bevilget tilskud på i alt 2.861 tkr. til gennemførelse af 9 projekter. Der er tale om 4 forsknings- og forsøgsprojekter og 4 produktudviklingsprojekter inden for både husdyrsektoren og plantesektoren, 1 rådgivningsprojekt vedr. frøproduktion. Projektet "Tidligt høstede proteinafgrøder og grovfoder til fjerkræ og svin" blev forsinket grundet sene leverancer af analyseresultater fra eksterne leverandører. Landscentret har derfor ikke anvendt det fulde tilskud i 2006. De samlede tilskud til Landscentret udgjorde 2.755 tkr.

Danmarks JordbrugsForskning/ Aarhus Universitet, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet modtog tilskud på i alt 2.145 tkr. til gennemførelse af 8 projekter. Det drejede sig om 6 forsknings- og forsøgsprojekter inden for hhv. plantesektoren, husdyrsektoren og frugtavl samt 2 projekter indenfor sygdomsforebyggelse vedr. hhv. frilandsgrønsager og svinesektoren.

Foreningen af Biodynamiske Jordbrug modtog tilskud på i alt 534 tkr. til et forsknings- og forsøgsprojekt vedr. dyrkning af afgrøder efter såtidskalender.

Dansk Landbrug modtog et tilskud på 410 tkr. til planlægningen af Økologi-kongres.

KVL/Københavns Universitet, Biovidenskabelige Fakultet for Veterinær Medicin, Fødevarer og Naturressourcer fik bevilget 399 tkr. til et forsknings- og forsøgsprojekt om biologisk skadedyrskæmpelse. Universitetet anvendte i alt 392 tkr. til projektet.

Vestjyllands Højskole modtog et tilskud på 314 tkr. til et afsætningsfremmende projekt.

Københavns Kommune fik bevilget 322 tkr., men anvendte dog kun 306 tkr. til udvikling af et undervisningsspil for unge.

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug modtog et tilskud på 188 tkr. til et projekt vedr. implementering og kontrol af de økologiske regelsæt i udvalgte europæiske lande.

Landbrugets Kartoffelfond fik bevilget 161 tkr., men anvendte dog kun 151 tkr. til et forsknings- og forsøgsprojekt om sygdomsresistenser og lageregenskaber for kartofler.

Jysk Landbrugsrådgivning modtog et tilskud på 178 tkr. med henblik på at fremme afsætningen ved økologisk netværksdannelse.

Agrologica fik bevilget et tilskud på 278 tkr. kr. til et forsknings- og forsøgsprojekt om ukrudtsbekæmpelse med strøm. Der var store forsinkelser i projektgennemførelsen, og som følge deraf er kun en mindre del af tilskuddet i alt 32 tkr. blevet anvendt.

Landsudvalget for Svin/Dansk Svineproduktion fik bevilget et tilskud på 444 tkr. til et projekt vedr. cikorieødder og organiske syrer til smågrise. Projektet blev imidlertid ikke gennemført pga. manglende finansiering.

Fejø Forsøgsplantage a.m.b.a. fik bevilget tilskud på i alt 177 tkr. til 2 forsknings- og forsøgsprojekter. Projekterne blev dog ikke gennemført. Alle aktiviteter på forsøgsplantagen blev i 2006 stoppet, da det blev besluttet at afvikle selskabet.

Ledelsespåtegning

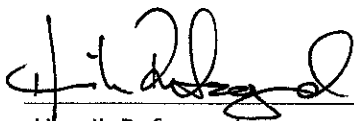
Vi har dags dato aflagt årsregnskab for 2006 for Fonden for økologisk landbrug.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i Bekendtgørelse nr. 987 af 6. oktober 2004 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. indenfor jordbrugs- og fiskeriområdet.

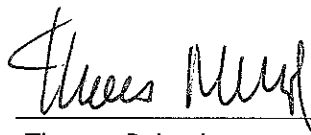
Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet.

Årsregnskabet godkendes hermed.

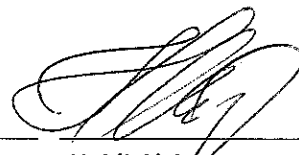
København, 24. maj 2007

Henrik Refsgaard
Formand

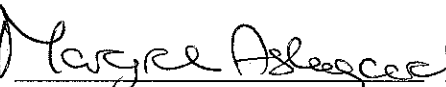
Thomas Roland
Næstformand

Heidi Alsing

Ane Mette Arve

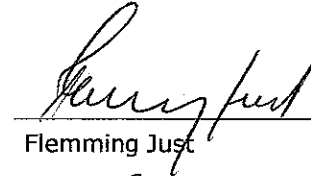
Margrethe Askegaard

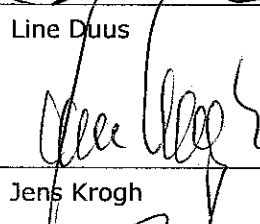
Line Duus

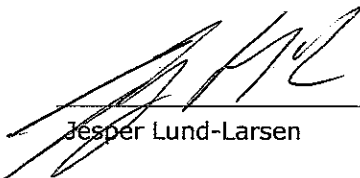
Evald Vestergaard

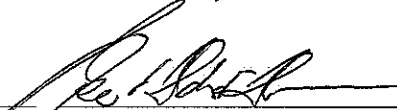
Flemming Just

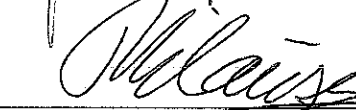
Jens Krogh

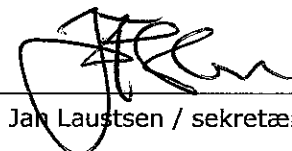
Jesper Lund-Larsen

Gert Holst Hansen

Søren Nifausen

Jan Laustsen / sekretær

Den uafhængige revisors påtegning

Til bestyrelsen i Fonden for økologisk landbrug

Vi har revideret årsregnskabet for Fonden for økologisk landbrug for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2006 omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet aflægges efter reglerne i "Bekendtgørelse (nr. 987 af 6. oktober 2004) om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet".

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med reglerne i "Bekendtgørelse (nr. 987 af 6. oktober 2004) om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet". Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder samt "Bekendtgørelse (nr. 987 af 6. oktober 2004) om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet". Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for Fonden for økologisk landbrugs udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af Fonden for økologisk landbrugs interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

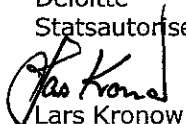
Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af Fonden for økologisk landbrugs aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2006 samt af resultatet af Fonden for økologisk landbrugs aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2006 er i overensstemmelse med reglerne i "Bekendtgørelse (nr. 987 af 6. oktober 2004) om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugs- og fiskeriområdet".

København, den 24. maj 2007

Deloitte
Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Lars Kronow
statsautoriseret revisor

Anvendt regnskabspraksis

Regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med reglerne i Bekendtgørelse nr. 987 af 6. oktober 2004 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. indenfor jordbrugs- og fiskeriområdet.

Regnskabet er opdelt i et hovedskema incl. balancen samt supplerende oplysninger for anvendelsen af hhv. de ordinære promillemidler samt den særlige finanslovsbevilling.

Fondens administration varetages af Landbrugsraadet. Omkostningerne hertil er skønsmæssigt opgjort til 250 tkr. I regnskabet er anført en tilsvarende indtægt, som ydes af Landbrugsraadet.

Fondens udgifter til rejsegodtgørelse er opgjort efter statens regler for tjenesterejser.

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab

<i>Beløb i 1.000 kr.</i>	<i>Senest godkendte budget 2006</i>	<i>Regnskab 2006</i>	<i>Relativ fordeling af B i %</i>	<i>Afvigelse (B-A/A) *100%</i>
Note	A	B	C	D

INDTÆGTER:

Overført fra forrige år	1.743	1.824		4,6
Promillemidler	12.800	12.780		-0,2
Særlig Finanslovsbevilling	0	0		0,0
Anden indtægt	0	0		0,0
Renter	25	40		60,0
Tilskud til fondsadministration	250	250		0,0
I. Indtægter i alt	14.818	14.894		0,5

UDGIFTER:

Samlede tilskud fordelt på formål:

Afsætningsfremme i alt	2.966	2.514	21,3	-15,2
Forskning og forsøg i alt	5.630	4.753	40,2	-15,6
Produktudvikling i alt	3.028	2.544	21,5	-16,0
Rådgivning i alt	1.046	1.036	8,8	-1,0
Uddannelse i alt	500	498	4,2	-0,4
Sygdomsforebyggelse i alt	465	465	3,9	0,0
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	0,0	0,0
Dyrevelfærd i alt	240	0	0,0	0,0
Kontrol i alt	0	0	0,0	0,0
Medfinansering af EU-programmer	0	0	0,0	0,0
Særlige foranstaltninger	0	0	0,0	0,0
II. Udgifter til formål i alt	13.875	11.810	100,0	-14,9

Fondsadministration

Generel fondsadministration	250	250		0,0
Tab på debitorer	0	44		100,0
Revisionsudgifter	25	26		4,0
Bestyrelseshonorar	10	10		0,0
III. Administration i alt	285	330		15,8

IV. Udgifter i alt	14.160	12.140		-14,3
---------------------------	---------------	---------------	--	--------------

Overførsel til næste år	658	2.754		
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	4,6	22,7		

Fonden for økologisk landbrug - Regnskab

<i>Beløb i 1.000 kr.</i>	<i>Senest godkendte budget 2006</i>	<i>Regnskab 2006</i>	<i>Relativ fordeling af B i %</i>	<i>Afvigelse (B-A/A) *100%</i>
Note	A	B	C	D

V. Balance

Aktiver i alt **2.779**

Bankbeholdning 1.507

Tilskud retur:

Tilskud Økologisk Landsforening, ej anvendt i 2006 654

Tilskud Agrologica, ej anvendt i 2006 246

Tilskud Fejøl Forsøgsplantage amba, ej anvendt i 2006
(Plantagen er under afvikling) 133

Tilskud Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, ej
anvendt i 2006 106

Tilskud Jysk Landbrugsrådgivning, ej anvendt i 2006 100

Tilskud Københavns Kommune, ej anvendt i 2006 16

Tilskud Landbrugets Kartoffelfond Vandel, ej anvendt i 2006 10

Tilskud KVL/Københavns Universitet, ej anvendt i 2006 7

Passiver i alt **2.779**

Revision 25

Fondskapital:

Promillemidler 2.754

VI. Supplerende oplysninger:

Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere:

Økologisk Landsforening	5.464	4.505	38,1	-17,6
Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret	2.861	2.755	23,3	-3,7
DJF/Aarhus Universitet	2.145	2.145	18,2	0,0
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug	534	534	4,5	0,0
Dansk Landbrug	410	410	3,5	0,0
KVL/Københavns Universitet	399	392	3,3	-1,8
Vestjyllands Højskole	314	314	2,7	0,0
Københavns Kommune	322	306	2,6	-5,0
Forskningscenter for Økologisk Jordbrug	188	188	1,6	0,0
Landbrugets Kartoffelfond, Vandel	161	151	1,3	-6,2
Jysk Landbrugsrådgivning	178	78	0,7	-56,2
Agrologica	278	32	0,3	-88,5
Landsudv. for Svin/Dansk Svineproduktion	444	0	0,0	-
Fejøl Forsøgsplantage amba	177	0	0,0	-
VI. I alt	13.875	11.810	100,0	-14,9

Supplerende oplysninger - Regnskab - Fonden for økologisk landbrug

Beløb i 1.000 kr.	Senest godkendte budget 2006	Regnskab 2006
Note		

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

Promillemidler:

Økologisk Landsforening i alt	5.464	4.505
Afsætningsfremme:		
1. Kampagne for økologiske oksekødsprodukter	600	600
2. Økologi i store gryder : Pull strategi	470	469
3. Smag på økologien	400	400
4. Netto II - generation II/ virksomheds- og konceptudvikling	400	400
5. Nye økologiske kyllingeprodukter i køledisken	304	253
6. Afsætningsfremme af økologiske kyllinger i Danmark	300	0
Afsætningsfremme i alt	2.474	2.122
Produktudvikling:		
7. Markedsorientering af Økologisk Jordbrug	465	465
8. Engoksen	360	360
9. Økologiens konkurrenceparameter	350	326
Produktudvikling i alt	1.175	1.151
Uddannelse:		
10. Økologiske besøgsgårde	500	498
Uddannelse i alt	500	498
Rådgivning:		
11. Etablering af rådgivning i alternative afsætningskanaler	350	340
12. Øget kvalitet i økologisk opdræt	80	80
Rådgivning i alt	430	420
Forskning og forsøg:		
13. Mælk af hø	335	314
14. Optimal udnyttelse af den økologiske fjerkræbedrifts egne ressourcer	310	0
Forskning og forsøg i alt	645	314
Dyrevelfærd:		
15. Velfærdsrådgivning til slagtekyllinger	240	0
Dyrevelfærd i alt	240	0
Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret i alt	2.861	2.755
Forskning og forsøg:		
16. Økologiske markforsøg	735	735
17. Tidligt høstede proteinafgrøder og grovfoder til fjerkræ og svin	677	571
18. Forsyning af økologisk malkekøer med naturligt D-vitamin i vinterhalvåret	120	120
19. Afgræsningen på store økologiske malkekvægbrug	36	36
Forskning og forsøg i alt	1.568	1.462
Produktudvikling:		
20. Økologiske slagtesvin på stald - hvordan	510	510
21. Radrensning med høj præcisering og høj kapacitet	240	240
22. Energiafgrøder og grøngødning styrker øko-sædskiftet	234	234
23. Vurdering af system til samtidig produktion og kompost og højbæreri proteinafgrøder	103	103
Produktudvikling i alt	1.087	1.087
Rådgivning:		
24. Økologiske grønsagsfrø	206	206
Rådgivning i alt	206	206

Supplerende oplysninger - Regnskab - Fonden for økologisk landbrug

Beløb i 1.000 kr.	Senest godkendte budget 2006	Regnskab 2006
Note		

DJF/Aarhus Universitet i alt	2.145	2.145
Forskning og forsøg :		
25. Forbedrede produktionsresultater i økologisk svineproduktion ved udnyttelse af laktationsbrunst og højere fravænningsalder	411	411
26. Korn - optimal anvendelse i økologiske rationer til malkekøer	394	394
27. Øget udbytte og bedre kvalitet i økologiske kartofler gennem placeret gødning	300	300
28. Skadetærskler for alm. kvik og ager-tidsel til fremme af brugen af efterafgrøder	289	289
29. Dyrkning af hestebønne i det økologiske sædskifte i forhold til angreb af bedebladlus og høsttidspunkt	160	160
30. Kvalitative egenskaber af de nyere æblesorter med potentiale for økologisk dyrkning	126	126
Forskning og forsøg i alt	1.680	1.680
Sygdomsforebyggelse:		
31. Frilandsgrønsager med mykorrhiza	388	388
32. Udvikling af et redskab til dynamisk sundhedsovervågning i en økologisk svinebesætning	77	77
Sygdomsforebyggelse i alt	465	465
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug i alt	534	534
Forskning og forsøg:		
33. Bedre dyrkningssikkerhed, udbytte og afgrødekvalitet ved dyrkning efter såtidskalender	534	534
Forskning og forsøg i alt	534	534
Dansk Landbrug i alt	410	410
Rådgivning:		
34. Planlægning og gennemførelse af Økologi-Kongres	410	410
Rådgivning i alt	410	410
KVL/Københavns Universitet i alt	399	392
Forskning og forsøg:		
35. Hjemmehørende nyttedyr til biologisk skadedyrsbekæmpelse i økologisk produktion	399	392
Forskning og forsøg i alt	399	392
Vestjyllands Højskole i alt	314	314
Afsætningsfremme:		
36. Fra jord til sundhed og glæde	314	314
Afsætningsfremme i alt	314	314

Supplerende oplysninger - Regnskab - Fonden for økologisk landbrug

Beløb i 1.000 kr.	Senest godkendte budget 2006	Regnskab 2006
Note		
Københavns Kommune	322	306
Produktudvikling:		
37. Undervisningsspil om økologisk jordbrug og forbrug	322	306
Produktudvikling i alt	322	306
Forskningscenter for Økologisk Jordbrug i alt	188	188
Forskning og forsøg:		
38. Implementering og kontrol af de økologiske regelsæt i udvalgte europæiske lande	188	188
Forskning og forsøg i alt	188	188
Landbrugets Kartoffelfond, Vandel i alt	161	151
Forskning og forsøg:		
39. Økologiske kartofler med forbedrede sygdomsresistenser og lageregenskaber	161	151
Forskning og forsøg i alt	161	151
Jysk Landbrugsrådgivning i alt:	178	78
Afsætningsfremme:		
40. Økologiske fødevarer ved økologiske netværksdannelse	178	78
Afsætningsfremme i alt	178	78
Agrologica i alt	278	32
Forskning og forsøg:		
41. Ukrudsbekæmpelse med strøm	278	32
Forskning og forsøg i alt	278	32
Landsudvalget for svin/Dansk Svineproduktion i alt	444	0
Produktudvikling:		
42. Cikorieødder og organiske syrer til økologiske smågrise. Effekt på produktivitet og mavetarm-sundhed	444	0
Produktudvikling i alt	444	0
Fejø Forsøgsplantage amba i alt	177	0
Forskning og forsøg:		
43. Afprøvning af pæresorter til økologisk dyrkning	95	0
44. Afprøvning af styrkende præparater til økologisk æbledyrkning	82	0
Forskning og forsøg i alt	177	0

Fonden for økologisk landbrug - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2002	Regnskab 2003	Regnskab 2004	Regnskab 2005	Regnskab 2006
------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

INDTÆGTER:

Overført fra forrige år	0	1.681	4.249	2.741	1.824
Overførte promilleafgifter	5.000	10.000	10.941	12.805	12.780
Overført særlig finanslovsbevilling	0	10.000	0	0	0
Renter	64	139	43	33	40
Administrationsgodtgørelse fra Landbrugsraadet	20	50	50	50	250
I. Indtægter i alt	5.084	21.870	15.283	15.629	14.894

UDGIFTER:

Samlede tilskud fordelt på formål

Afsætningsfremme i alt	444	3.342	2.052	2.851	2.514
Forskning og forsøg i alt	1.000	6.010	4.940	4.755	4.753
Produktudvikling i alt	745	2.696	2.309	1.527	2.544
Rådgivning i alt	1.182	3.539	1.799	3.847	1.036
Uddannelse i alt	0	233	585	364	498
Sygdomsforebyggelse i alt	0	1.726	775	376	465
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	0	0	0
Dyrevelfærd i alt	0	0	0	0	0
Kontrol i alt	0	0	0	0	0
Særlige foranstaltninger	0	0	0	0	0
II. Udgifter til formål i alt	3.371	17.546	12.460	13.720	11.810

Fondsadministration

Generel fondsadministration	20	50	50	50	250
Tab på debitorer	0	0	0	0	44
Revisionsudgifter	12	25	26	26	26
Bestyrelseshonorar	0	0	5	9	10
III. Administration i alt	32	75	81	85	330

IV. Udgifter i alt	3.403	17.621	12.541	13.805	12.140
---------------------------	--------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Overførsel til næste år	1.681	4.249	2.742	1.824	2.754
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	49,4	24,1	21,9	13,2	22,7

Fonden for økologisk landbrug - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2002	Regnskab 2003	Regnskab 2004	Regnskab 2005	Regnskab 2006
Supplerende oplysninger:					
Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere:					
Økologisk Landsforening	1.088	6.605	4.417	5.247	4.505
Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret	945	5.338	3.692	3.736	2.755
DJF/Aarhus Universitet	352	2.047	1.659	1.422	2.145
Foreningen for Biodynamisk					
Jordbrug	170	200	155	532	534
Dansk landbrug	0	0	187	277	410
KVL/Københavns Universitet	0	1.096	0	428	392
Vestjyllands Højskole	0	0	0	0	314
Københavns Kommune	0	0	0	0	306
Forskningscenter for Økologisk Jordbrug	0	0	73	37	188
Landbrugets Kartoffelfond, Vandel					
Jysk Landbrugsrådgivning	0	142	75	89	151
Agrologica	0	0	0	0	78
Farre	0	0	0	596	32
Økologisk Jordbrug	0	0	0	466	0
Danmarks Tekniske Universitet	0	133	93	233	0
Landboforeningen LHN	75	190	339	200	0
Landsudvalget for Svin/Dansk					
Svineproduktion	225	375	744	140	0
Landbrugsraadets Projekt-service	0	0	0	134	0
Fejøl Forsøgsplantage amba	144	287	0	119	0
Den økologiske Landbrugsskole	0	46	0	64	0
Mejeriforeningen	0	0	400	0	0
Leverandørforeningen Økologiske					
Slagteheøner	0	0	300	0	0
Den Økologiske					
Speltsammenslutning	0	0	228	0	0
Fonden for Grandtoftegaard	0	0	98	0	0
Sjællandske Familielandbrug	122	239	0	0	0
Forskningscenter Risø	0	224	0	0	0
LV-gruppen	0	221	0	0	0
Biodynamisk Forskningsforening	0	163	0	0	0
Øko Vest	0	130	0	0	0
Økologisk Rådgivning	0	77	0	0	0
Foreningen Økologiske					
Igangsættere	0	33	0	0	0
Agenda 21 Center	250	0	0	0	0
V. I alt	3.371	17.546	12.460	13.720	11.810

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

Økologisk Landsforening

Note 1. Kampagner for økologiske oksekødsprodukter

Grundet begrænsede mængder af økologisk oksekød var det primære mål at skabe synlighed omkring det økologiske oksekød og styrke dets position som den rene og sunde vare overfor de moderne forbrugere. Evalueringen viser, at kampagnegennemførelsen har været vellykket, og resultatet af kampagnen har været positiv for de deltagende parter.

Note 2. Økologi i store gryder: Pull strategi

Formålet med projektet var at fremme omlægningen til økologiske fødevarer i private storkøkkener og kantiner. Projektet var en opfølgning på projektet Økologiske storkøkkensamarbejde, som blev gennemført i 2005 med støtte af Fonden for økologisk landbrug.

Der er ydet rådgivning til 20 kantiner, primært private kantiner, om mulighederne for at indføre økologisk mad i kantinen. Der er udsendt materiale til 5.500 kantiner som indstik i bladet "Kantinen" ("Fra holdning til handling"), som fremviser gode argumenter fra andre virksomheder om, hvordan økologi kan være en motivationsfaktor og tiltrække nye medarbejdere samt en oversigt over leverandører og erfarne omlægningskonsulenter. Der er udbudt to kurser – et på Sjælland og et i Jylland. Der er opstartet netværksgrupper, og alle oplysninger er tilgængelige på www.okocater.dk, hvorfra der også jævnligt er udsendt nyhedsmails. Der er ydet en aktiv presseindsats, hvor fokus på virksomheder, som har indført økologi i kantinen, formodes at have haft en afsmittende effekt på overvejelser eller beslutninger om økologi i kantinen på andre arbejdspladser.

Note 3. Smag på økologien

Formålet med projektet var i lighed med tidligere år at synliggøre økologi og økologiske fødevarer ved forskellige arrangementer. I 2006 drejede det sig om følgende arrangementer: Børnekulturforum, Miljøfestivalen i København, Landbrugsmessen Gl. Estrup, Tivolis Madfestival, Sport og spinat på Experimentarium og Den økologiske Uge. Projektet har medvirket til at fremme afsætningen af økologiske fødevarer ved at øge kendskabet til økologiske fødevarer og mindske de vigtigste barrierer for afsætning af økologiske produkter. Økologiske fødevarer er blevet synliggjort på en underholdende måde, hvor smagsoplevelser er blevet ledsaget af information om produkterne. Ved de gennemførte aktiviteter har der i alt været et besøgstal på 329.000.

Note 4. Netto generation II /virksomheds- og konceptudvikling

Projektet er en opfølgning på projektet Mere økologi i Dansk Supermarkedsgruppen, som blev gennemført i 2005 med tilskud fra Fonden for økologisk landbrug. Aktiviteterne bestod i 2006 i at sikre, at virksomheder havde gode afsætningsfremmende betingelser. Følgende er gennemført:

- Økologisk Landsforening har koordineret tilgangen til nye økologiske virksomheder for Netto, hvilket har bevirket nye økologiske produkter i både fast sortiment samt på spottilbud. I december 2006 afholdtes leverandørmøde i Netto, hvor de økologiske virksomheder fik mulighed for at præsentere deres produkter med henblik på at komme enten på et spottilbud eller i fast sortiment hos Netto.
- Økologisk Landsforening har præsenteret Netto for et nyt oplæg på markedsføring af økologi i tilbudsavis og dermed inspireret dem til et nyt slogan "Alle skal ha' råd til økologi".
- For de økologiske virksomheder er der gennemført en inspirations-rejse til England (London/Manchester) for at inspirere virksomhederne til nytænkning og udvikle ideer til emballage, markedsføring og produktudvikling.
- Der er udarbejdet 2 artikler til bladet Kiwi om økologi, som distribueres i Nettos butikker.

Note 5. Nye økologiske kyllingeprodukter i køledisken

Forudsætningerne for at fremme afsætningen af økologiske kyllingeprodukter i detailhandlen har ændret sig. Således var der ved udgangen af 2006 kun én tilbageværende dansk producent af økologiske slagtekyllinger og dermed en meget begrænset produktion på knap 40.000 styk fjerkræ årligt. Trods gennemførelse af staldskoler, er det ikke lykkedes at løse de produktionsmæssige udfordringer i branchen, og den lille aktuelle produktion har gjort det irrelevant at iværksætte indsalg til detailkæder. Efterspørgslen fra detailkæderne kan ikke tilfredsstilles, hverken hvad angår mængder, slagtevægt og priser med den nuværende branchestruktur. Projektets aktiviteter har derfor fokuseret på at fastholde den positive forbrugerinteresse for økologiske kyllinger. De få økologiske danske slagtekyllinger sælges i dag udelukkende gennem gårdbutikker, og det er til disse gårdbutikker, at den forbrugerrettede information er blevet rettet. Aktiviteterne i projektet har dels været rettet mod branchens producenter, dels mod gårdbutikker og forbrugerne. For producenter er der for at optimere produktionen gennemført staldskoler, ydet faglig rådgivning, gennemført en analyse til belysning af muligheder og udfordringer i den fremtidige produktion samt informeret om

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

mulighederne ved mobil slagting. For at fremme efterspørgslen er der til forbrugerne udarbejdet informationsfolder om økologiske kyllinger, gennemført emballageforbedring til differentiering af økologiske kyllinger, afholdt smagsdemonstrationer samt udsendt pressemeddelelse.

Note 6. Afsætningsfremme af økologiske kyllinger i Danmark

Projektet blev ikke gennemført.

Note 7. Markedsorientering af Økologisk Jordbrug

Avisen Økologisk Jordbrug har i journalistisk og nyhedspræget form publiceret ny viden, erfaringer og synspunkter, som har beskrevet udviklingen, problemerne og resultaterne i den økologiske fødevaresektor. Artiklerne har alle været bragt i et særligt 4-siders tillæg, Markedspladsen, i de to årganges 48 fortløbne numre af Økologisk Jordbrug. Artiklerne har sat fokus på alle aspekter af de økologiske fødevarers vej fra forarbejdningsleddet til forbrugeren, herunder forarbejdning, produktudvikling, forbrugeradfærd, emballage og markedsføring.

Økologisk Jordbrugs journalister har mødt stor velvillighed hos kilder og virksomheder, og vores research har afdækket et endog meget stort formidlingsbehov. Efter mange års fokus på udvikling af primærproduktionen er det i dag følgeindustrien og detailhandelssektoren m.m., der har brug for inspiration og udvikling for at kunne tilpasse sig den kraftige vækst i efterspørgslen efter økologiske fødevarer både i Danmark og internationalt.

Note 8. Engoksen

Projektets formål var at skabe grundlaget for en rentabel produktion af økologiske jerseystude på engarealer. Konceptet "Engoksen" er blevet afprøvet hos henholdsvis mælkeproducenter, der opdrætter ammeko med to tyrekalve og studeproducenter, der aftager og færdigfeder ko og kalve. Det har i projektet vist sig, at der kan opnås god tilvækst, god naturpleje og god dyrevelfærd, hvis man følger de retningslinjer for produktionen, som er beskrevet i landmandsfolderen "Engokser". Økonomien i produktion af engokser er bedre end almindelig opfødning af økologiske jerseystude, men ikke tilstrækkelig til, at der med gældende klassificering og afregning kan opnås et tilstrækkeligt dækningsbidrag.

Projektet har affødt avlsseminar og skabt debat om de økologiske regler om avl og handyrenes adgang til afgræsning og afklaret muligheder og interesse for at ændre tilskud for handyrproduktion. Projektet har testet jerseystudens muligheder for at slå igennem hos de gastronomiske trendsættere. På baggrund af test hos mesterkokke, økologisk slagter og fødevaredelikatessse må det konkluderes, at kød fra økologiske jerseystude har et meget stort potentiale for at blive markedsført i førende restauranter. Der er konkret skabt et samarbejde mellem et mindre slagteri, en økologisk studeopdrætter og fire mesterkokke om levering af økologiske jerseystude. Efterfølgende er det realistisk at forvente, at der vil blive skabt en interesse for at aftage jerseykød i detailhandelen til en pris, som kan gøre det økonomisk attraktivt for landmænd at opdrætte økologiske jerseystude.

Note 9. Økologiens konkurrenceparameter

Projektet har til formål at videreudvikle det økologiske jordbrug, fremme produktudviklingen og styrke sektorens profil. Eksisterende strategiske fortrin skulle identificeres og fremhæves. Dertil kom en identifikation af nye udviklingsmål for de primære økologiske produktionsgrene. Projektet har udpeget en række parametre, som er vigtige for økologiens troværdighed og dens fremtidige styrke på markedet:

- Varernes kvalitet – både primær og sekundær
- Dyrevelfærd med vægt på, at dyrene kan udføre naturlig adfærd
- Lavere medicinforbrug – ingen antibiotika
- Det økologiske landbrug er helhedsorienteret
- Økologisk jordbrugs egen integritet og uafhængighed af det konventionelle landbrug
- Åbenhed om reglerne og høj disciplin omkring kontrollen
- Overensstemmelse mellem ideer og handling
- Ikke industrialiseret – men gerne professionaliseret
- Nærhed, så vidt muligt dansk
- Energiprofil

Der advares mod at fare for hurtigt frem i forhold til opstramninger i regelsættet. Det fremgår endvidere klart, at konkurrencen om markedsandele i meget høj grad afgøres af virksomhedernes initiativer indenfor produktudvikling og –profilering. Det kan overvejes, om det fælles regelsæt er ved at være så veludviklet, at vejen til større udbredelse af de økologiske produkter først og fremmest skal foregå gennem produkt-differentiering frem for yderligere regler i primærproduktionen. Der er ikke nødvendigvis tale om nye

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

produkter med nye funktionelle egenskaber. Projektet afdækkede bredere behov og mangler. Fremtidens forbrugere efterspørger ikke primært muligheder og nyt, men derimod sindsro, ritualer, tillid, fordybelse, omsorg, sundhed og originalitet. Andre bidrag pegede på behov for innovation i traditionelle parametre som tilgængelighed og convenience. Produkterne skal placeres, der hvor forbrugeren kommer, så indkøb af økologiske fødevarer bliver en realitet i modsætning til en idealiseret forestilling eller drøm hos forbrugeren.

Som led i projektet er der afholdt et seminar med 120 deltagere. Dette arrangement er blevet vurderet meget positivt af deltagerne, der fremhæver, at plads til dialog mellem forskellige produktions- og forbrugsled, fremtidsforskere og interesseorganisationer er af stor værdi for den videre udvikling. Deltagende forskere har også anvendt dialogen i udarbejdelse af nye aktiviteter, herunder et forslag til en videnssynthese ang. økologisk jordbrugs funktionelle integritet.

Note 10. Økologiske besøgsårde

Omkring 100 gårde tilbyder sig som besøgsårde, der året rundt modtager enkelt personer og grupper. Endnu flere gårde tager imod gæster i forbindelse med specielle arrangementer i løbet af året. Der er dog stor variation i kvaliteten – både hvad angår gæsternes oplevelse, og den viden de får med der fra.

På baggrund af det forløbne projekt kan følgende resultater anføres:

- Erfaringer og behov hos landmænd og lærere er kortlagt og udgivet i rapport
- Koncept for besøgsårde er udviklet og undervisningsmaterialer produceret
- Kurser for landmænd er gennemført
- Markedsføring af økologiske besøgsårde er udviklet og distribueres primo 2007

Konklusionen på projektet er, at der er stor interesse for at besøge de økologiske gårde, og at specielt grundskolen med fordel kan integrere en sådan ekskursion i et undervisningsforløb. Mange besøgsårde deltager i de større begivenheder som Økodag og Økologisk Høstmarked. Dersom gårdene skal tage imod besøg af skoler på de øvrige tidspunkter af året, forudsætter det et honorar for landmandens indsats ved hvert besøg. Dette kan være en barriere for skolerne, som man bør bestræbe sig på at overvinde fremover.

Note 11. Etablering af rådgivning i alternative afsætningskanaler.

Rådgivning i afsætningsstrategi skal gøre de økologiske landmænds direkte afsætningsinitiativer mere markedsorienterede og lønsomme. Projektet har gennem individuel rådgivning, ERFA-grupper, kontakt-gruppe, kursus og oplæg hjulpet interesserede økologiske landmænd med at etablere eller optimere eksisterende direkte salgsaktiviteter. Den samlede indsats på området har betydet, at der er sket erfaringsudveksling mellem de forskellige forretninger med direkte salg. Projektet har herudover banet vej for, at små økologiske fødevarerproducenter kan lave salgsaftaler med INCO a/s. Alle de deltagende økologiske landmænd med direkte salg har vurderet indsatsen som positiv og udviklende for deres aktiviteter med direkte salg.

Note 12. Øget kvalitet i økologisk opdræt

Projektet har vist, at der laves godt økologisk opdræt, og opdrætterne er blevet dygtigere og meget omhyggelige. Hvor man for få år siden så flere hold med fjerpilningsproblemer og "dårlig" adfærd i form af nervøse og urolige dyr, ser man i dag nogle rigtig flotte hønniker med en god adfærd - og en god kropsvægt, når de bliver leveret til ægproducenten. På nær 3 flokke, var alle hønniker fuldt befjerede og med god adfærd, da de blev flyttet til ægproducenten. Der foreligger ikke dokumentation for, at der er afstamninger, der er lettere at opdrætte end andre. Det ser ud til, at det i sidste ende er et spørgsmål om temperament hos opdrætter og ægproducent. Det har ikke været muligt at lave statistiske opgørelser på materialet, da der forekommer store variationer i de enkelte parametre og mellem de forskellige hold.

Det er iøjnefaldende, at dødeligheden i den økologiske ægproduktion faldt fra 18,4% til 9,8% i 2003, samme år, hvor der blev stillet krav om, at der kun må anvendes økologisk opdræt. Uden at have bevis for nogen direkte sammenhæng, tillader Økologisk Landsforening, sammenlagt med resultater fra dette og et tidligere projekt at konkludere, at overgangen til økologisk opdræt har haft en meget gunstig indflydelse på dødeligheden i æglægningsperioden. Det kan også konkluderes, at det aldrig vil lykkes at lave et super "hønsehold", såfremt opdrættet ikke har været i orden, hvorimod et godt hold opdræt let kan ødelægges, såfremt pasning og produktionsforhold i æglægningsperioden ikke er i orden.

Note 13. Mælk af hø

Projektets formål var at skabe mulighed for produktudvikling og differentiering af den økologiske mælke- og osteproduktion. Hø er kommet på dagsordenen blandt økologiske mælkeproducenter som mere end et godt strukturfoder til syge dyr og kalve. Økologiske mælkeproducenter, som repræsenterer alle mejerier, har ladet sig inspirere til at projektere anlæg til ladetørring af hø. Udover hardcore høentusiaster, som producerer ensilagefri ost, er der mælkeproducenter, som har set mulighederne i at bjærge en del af

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

grovfoderet som ladetørret hør og derigennem kunne tilbyde malkekvæg og opdræt hør på menuen hele året. Lucerne har vist sig at være en meget velegnet afgrøde til ladetørring og tegner til at være et længe savnet strukturfoder til sommerfodringen, som køerne har ædelyst til. Udfordringerne i at lave ladetørret hør under danske forhold har i prioriteret rækkefølge vist sig at være:

- Dansk sædskiftegræs til afgræsning indeholder meget mere kløver end det vedvarende "weise" som østrigerne ladetørre. Kløvergræs er sværere at tørre
- Kystklima med høj luftfugtighed og forholdsvis lave sommertemperaturer
- Ladetørringsanlæg er ikke tidligere projekteret til besætningsstørrelser over 50 malkekøer
- Arbejdslogistikken i ladetørring ved høst af større arealer

Der er indsamlet erfaringer og litteratur herhjemme og i udlandet, som danner baggrund for en pjeces og en hjemmeside om ladetørring af hør.

Note 14. Optimal udnyttelse af den økologiske fjerkræbedrifts egne ressourcer

Projektet blev ikke gennemført.

Note 15. Velfærdsrådgivning til slagtekyllinger

Projektet blev ikke gennemført.

Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret

Note 16. Økologiske markforsøg

I lighed med i 2004 og i 2005 er der givet tilskud til at gennemføre økologiske markforsøg med nye økologiske afgrøder og dyrkningsmetoder. Landscentrets forsøgsperiode for de økologiske markforsøg strækker sig frem til og med 2008. Der er gennemført 110 forsøg fordelt på 12 forskellige indsatsområder. Forsøgene har givet ny viden om sorter og arter af kornarter, såtidspunkter, gødskning, ukrudtsbekæmpelse m.m. og bidrager til at forbedre de dyrkningsmæssige og økonomiske resultater for økologisk planteproduktion.

Note 17. Tidligt høstede proteinafgrøder og grovfoder til fjerkræ og svin

Projektet er 3-årigt med projektstart i 2006. Formålet er at undersøge om et udvalg af proteinafgrøder og grovfoderafgrøder kan levere protein og energi af den ønskede kvalitet i højere grad, når afgrøden høstes tidligere end ved modenhed.

Høstmetoderne til tidlig høst af proteinafgrøder fungerede hensigtsmæssigt og effektivt, dog er det vigtigt, at afgrøden har det rigtige tørstofindhold. Er afgrøden for våd kan emballeringen af ribbehøstet materiale i rundballer være vanskelig. Ligeledes kan soldene stoppe til ved mejetærskning af lupin og hestebønne til crimpning. Analyseresultaterne har foreløbig vist, at flere foderemner er interessante til fjerkræ og svin, dog har der ikke været nogen, der kunne bidrage med essentielle aminosyrer i et omfang, der kunne erstatte de løsninger på indkøbt protein, der bruges i praksis i dag. Tidlig høst af proteinafgrøder kan bidrage til mere funktionelle sædskifter, hvor efterafgrøder og bekæmpelse af rodgrødt kan indgå på optimal måde. Brug af grovfoder i sædskiftet vurderes at kunne give mere robuste og alsidige sædskifter og bidrage til bedre sundhed og velfærd hos de én-mavede husdyr.

Note 18. Forsyning af økologiske malkekøer med naturligt D-vitamin i vinterhalvåret

Der er tale om sidste del af et 2-årigt projekt, som blev påbegyndt i 2005 med støtte fra Fonden for økologisk landbrug. Formålet med projektet var at undersøge, om økologiske malkekøer kan sikres en tilstrækkelig forsyning med D-vitamin i vinterhalvåret via daglig adgang til det fri.

Da kendskabet til naturlig D-vitaminforsyning til kvæg er sparsom og bygger på meget gamle undersøgelser, blev der i vinterperioden 2005/06 udført en undersøgelse i to danske økologiske malkekvægsbesætninger. Formålet var at undersøge D-vitaminstatus i løbet af en vinterperiode hos køer, der ikke fik tildelt vitamin-D tilskud. Forsøget viste, at adgang til sollys i det tidlige forår har en positiv effekt på køernes D-vitaminstatus, men også, at der er betydelig forskel på køernes D-vitaminstatus mellem besætninger. Det sidste må tilskrives variationer i management. På begge gårde blev der målt en positiv effekt af, at køerne havde adgang til sollys, men hudens syntese af D-vitamin var ikke tilstrækkelig til at opretholde en tilfredsstillende vitaminstatus hos alle dyr. Det er sandsynligvis muligt at reducere brugen af syntetisk D-vitamin, hvis fodermidler med et naturligt højt indhold af vitaminet prioriteres, eller hvis køerne udsættes for sollys i de tidlige forårsmåneder.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

Note 19. Afgræsningen på store økologiske malkekvægbrug

En spørgeundersøgelse viste, at afgræsning er vigtig for økologernes image og selvforståelse. Store besætninger vil have svært ved at opfylde f.eks. et krav om 8 timer på græs samt optagelse af 8 FE. Der blev afholdt debataftener hos økologiske mælkeproducenter. Debatterne viste, at afgræsning tages alvorligt. Og at "brodne kar" ikke tolereres. God afgræsning er et spørgsmål om tid på græs samt græsoptagelse i størrelsesordenen 20 – 25 % af rationen, og det kræver at køerne er på græs i minimum 6 timer om dagen. En god planlægning og en styring som ugentligt følger op er en forudsætning for god udnyttelse af græsmarken samt en afpasset fodring. Planlægning og styring er især vigtig i perioder med stor eller lille græsvækst.

Note 20. Økologiske slagtesvin på stald

Projektet er 2-årigt med projektstart i 2006. Formålet med projektet er at kunne anvise, hvordan stalde til økologisk slagtesvineproduktion indrettes, så det økologiske regelsæt overholdes samtidig med, at der kan opnås gode produktionsresultater under hensyntagen til hygiejne, dyrevelfærd, rationelle arbejdsgange og reduceret tab af kvælstof. Med henblik herpå indsamles og bearbejdes produktionsdata fra 6 forskellige staldsystemer.

Der er indsamlet relevante data fra 6 bedrifter med 8 forskellige systemer. Som forventet var de vigtigste problemområder: hygiejne, arbejdsindsats, ammoniakfordampning og gødningshåndtering, mens dyrevelfærd var god. På en workshop med de involverede landmænd og en repræsentant fra Dyrenes Beskyttelse blev systemerne drøftet, og 12 emner blev udpeget som fokusområder, der bør forbedres ved nybyggeri og renovering af stalde. Udbyttet af fase 1 danner et godt grundlag for arbejdet i fase 2. Alle udtrykte efterfølgende anerkendelse for arbejdsformen. Under projektførelsen er emnets relevans og aktualitet understreget dels af ønsket om større produktion dels af ny miljølovgivning, som blev vedtaget i december 2006.

Note 21. Radrensning med høj præcisering og høj kapacitet

Formålet med projektet er at demonstrere, hvorledes man kan udnytte GPS baseret styring til at effektivisere og optimere radrensning.

Projektet har vist, at det er muligt at foretage radrensning ved brug af GPS baseret styring, når afgrøden er sået eller plantet med tilsvarende højpræcis sateknik. For at opnå den fornødne præcision er der behov for, at der er styring på selve maskinen og ikke bare på traktoren. Flere fabrikater af redskabsstyring er på vej til markedsføring i Europa. Det kræver stor omhyggelighed ved indstilling af elektronik og de maskiner, der styres. Det gælder specielt ved såning eller plantning. Her lægges grundlaget for de efterfølgende kørsler med radrenser. Der kan opnås større kapacitet end ved radrensning uden styring. Det testede system mistede ikke præcision ved kørsel med op til 12 km/t. Og det er muligt at radrense henover flere træk med så- eller plantemaskinen.

Note 22. Energiafgrøder og grøngødning styrker øko-sædskiftet

Der er tale om et 3-årigt projekt med projektstart i 2006. Formålet er at styrke sædskiftet mht. produktivitet og miljøeffekten ved at fremme brugen af energiafgrøder, der efterfølgende også virker som grøngødning dels som følge af eftervirkningen af afgrødernes rødder og afgrøderester, og dels ved at restproduktet efter afgasning af energiafgrøden udnyttes som næringsstofforsyning.

Hovedkonklusionen er, at biogasproduktion ud fra økologiske energiafgrøder kan give følgende fordele: Mulighed for uafhængighed af konventionel husdyrgødning, grundlag for mere robuste og holdbare sædskifter, større miljøvenlighed ved økologisk planteproduktion, mulighed for CO₂-neutral energiproduktion i økologisk jordbrug samt tilskyndelse til udnyttelse af pleje-krævende naturarealer. Endelig er perspektivet, at en økologisk sektor, der er selvforsynende med økologisk gødning, giver mulighed for større omlægning til økologisk produktion.

Note 23. Vurdering af system til samtidig produktion og kompost og højværdiafgrøder

Formålet med projektet var at undersøge, beskrive og vurdere et lovende serbisk udviklet systems potentiale for at løse miljø-, ernærings- og hygiejniske problemer i den danske økologiske produktion. På grundlag af videnindsamling herunder også en studietur til Serbien, hvor konceptet er udviklet, konkluderes, at systemet til kompostering af gødning ved hjælp af stuefluelarver er teknisk og biologisk robust. Der er dog behov for videreudvikling af teknikken og tilpasning til danske forhold, herunder også afklaring af lovgivningsmæssige forhold omkring miljø, hygiejne og arbejdsmiljø mm. Fluelarverne vil helt klart kunne udgøre et fodringsmæssigt alternativ til fiskemel. Det anses for sandsynligt, at komposten

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

besidder unikke egenskaber, som kan komme til nytte i økologiske gartnerier og i private haver. Dokumentationen vedr. komposten må dog betegnes som mangelfuld.

Note 24. Økologiske grønsagsfrø

Der er tale om en opfølgning på projektet Strategi for øget anvendelse og produktion af økologisk grøn-sagsfrø, som gennemføres i 2005 med støtte fra Fonden for økologisk landbrug. I 2005 udvikles en strate-giplan, der skal sikre en øget anvendelse af økologiske frø inden for den danske produktion af økologiske grønsag. I 2006 skulle der med andre lande i Europa ske en koordinering af en metode til vurdering af de egnede sorter ved at afholde en international workshop.

Den internationale workshop blev afholdt med ca. 65 deltagere fra 13 forskellige lande herunder 7 deltagere fra USA. Væsentligste resultat fra workshoppen er, at stort set alle med interesse for området var repræsenteret (kontrolorganer, myndigheder, gartnere, frøfirmaer og konsulenter) på mødet, og man derigennem opnåede fælles enighed om, hvad der er de største udfordringer og dermed også væsentligste fokuspunkter lige nu. Hovedkonklusioner fra workshoppen er:

- Enighed om, at man vil komme til at anvende økologisk frø fremover
- Der er stor forskel på, hvor let det er at producere økologisk frø fra forskellige arter. Derfor bør der ske en yderligere opdeling af arterne, sådan at for de arter hvor det er let at producere økologiske frø, bør presset for, at man kommer til at anvende økologiske frø fastholdes. For de arter, hvor det er svært at producere økologiske løg, bør det fortsat være muligt at få tilladelse til at anvende konventionelt ubejdet frø.
- Der er meget stor forskel mellem landene på, hvordan man håndterer reglerne i de enkelte lande. Der er behov for harmonisering på dette område.
- Væsentligste barrierer for at anvende økologisk frø er: høj pris og manglende udbud af de mest optimale sorter.
- Meget vigtigt med fortsat dialog mellem alle partnere indenfor dette område.

Udover de egentlige konklusioner var der også en del konkrete forslag til, hvordan området skal håndteres fremover:

- General positiv holdning til frivilligt regionalt samarbejde om at fremme brugen af økologisk frø inden for en udvalgt region (f.eks. nordvest Europa).
- Der skal opsættes mål for hvor stor en andel af de enkelte kulturer, der som minimum skal dyrkes økologisk.
- Manglende viden om de udbudte økologiske sorter. Derfor bør al tilgængelig viden om de forskellige sorter samles i en fælles database eller udveksles på anden vis, sådan at denne viden vil være let tilgængelig fremover.

Aarhus Universitet

Note 25. Forbedrede produktionsresultater i økologisk svineproduktion ved udnyttelse af laktationsbrunst og højere fravænningsalder

Projektet er gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet Institut for Jordbrugsproduktion og Miljø. Formålet med projektet var at undersøge muligheden for at forbedre produktionsresultaterne i økologisk svinehold ved at praktisere en øget fravænningsalder i kombination med stimulering og udnyttelse af laktationsbrunst. De gennemførte undersøgelser vedrørende laktationsbrunst hos økologiske søer tyder på gode muligheder for at forbedre produktionsresultaterne i økologiske sohold ved at løbe søerne i laktationen og fravænne grisene, når de er 10-12 uger gamle. Det er muligt at få hovedparten af søerne i brunst ca. 6 uger efter faring ved at gruppere søerne 5 uger henne i laktationen og efterfølgende indsætte en eller flere orner. Søernes diegivning påvirkes tilsyneladende ikke negativt af, at de kommer i brunst. Smågrisenes tilvækst de første 15 uger kan øges markant ved at øge fravænningsalderen fra 7 til 10-12 uger.

Note 26. Korn – optimal anvendelse i økologiske rationer til malkekøer

Projektet blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Husdyrsundhed, Velfærd og Ernæring. Projektet er 2-årigt med projektstart i 2006. Formålet er at få en bedre viden om, hvordan og i hvilket omfang korn mest hensigtsmæssigt kan indgå i fodringen inden for økologisk mælkeproduktion.

De gennemførte forsøg viser, at kornarternes nedbrydningshastighed for stivelse i vommen er høj, men kan reduceres ved varmebehandling. I et forsøg med tidsserier af inkubationer af nylonposer i vommen blev det påvist, at både traditionelt anvendte kornarter (f.eks. byg, hvede og havre) og gamle kornarter (f.eks. spelt, emmer og enkorn) er kendetegnet ved en meget høj nedbrydningsgrad af stivelse i vommen som følge af en høj nedbrydningshastighed. Et intensivt forsøg med fistulerede malkekøer påviste dog, at nedbrydningsgraden af stivelse kan sænkes ved f.eks. varmebehandling, men varmebehandling af hestebønner

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

ved 150°C sænkede også fordøjeligheden af unedbrudt stivelse i tyndtarmen. Varmebehandling ved 120°C havde derimod ikke så stor effekt på fordøjelighed af stivelse i vommen. For hestebønner synes varmebehandling lovende, hvis den negative effekt på tarmfordøjelighed kan minimeres.

Note 27. Øget udbytte og bedre kvalitet i økologiske kartofler gennem placeret gødning

Projektet blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Jordbrugsproduktion og Miljø. Projektet er 3-årigt med projektstart i 2006. Formålet med projektet var at undersøge, hvordan udbytte og kvalitet kan øges gennem placering af gylle og vinasse under kartoffelkammen, samt hvordan denne gødningstildeling spiller sammen med sædskifte og jordtype.

Placering af gyllen under kartoffelkammen resulterede i større N optagelse i afgrøden sammenlignet med nedfældning af gylle efter normal procedure. Den øgede N optagelse resulterede i mindre udbytte af små knolde og større udbytte af store knolde, men påvirkede ikke det samlede knoldudbytte. De høje temperaturer i vækstsæsonen medførte en mindre produktion end forventet, og kartoflerne var derfor generelt set velforsynet med N gødning. Dette var hovedårsagen til, at der mod forventning var en tendens til, at den øgede N optagelse i afgrøden, foranlediget af gylleplacering, reducerede knoldenes kvalitet mht. til mørkfarvning og smag efter kog.

Note 28. Skadetærskler for alm. kvik og agertidsejler til fremme af brugen af efterafgrøder

Projektet blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr. Projektet er 3-årigt med projektstart i 2006. Formålet med projektet er at undersøge, hvor meget udbyttet i korn og korn/bælgsædsblandinger reduceres ved forskellige mængder af alm. kvik og agertidsejler i systemer med forskellig frugtbarhed, brug af efterafgrøder, stubbearbejdning og gødningsniveau.

Betydningen af sædskifte, gødning og efterafgrøde for effekten af kvik og tidsejler på udbyttet af vårbyg, hestebønne og vinterhvede er undersøgt i 2 langvarige forsøg med økologiske sædskifter på henholdsvis Jyndeved Forsøgsstation, JB 1 og Forskningscenter Flakkebjerg, JB 6. Der var mere ukrudt i hestebønne end i kornafgrøderne. Udbyttet på Jyndeved var især påvirket af gødningsniveauet, mens det på Flakkebjerg var kvik, der havde betydning. For tidsejlerens vedkommende var det især i hestebønnerne, at der var effekt på udbyttet, mens gødning og sædskifte var vigtigere for vårbyg og vinterhvede.

Note 29. Dyrkning af hestebønne i det økologiske sædskifte i forhold til angreb af bededbladlus og høsttidspunkt

Projektet blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr. Projektets formål var at forbedre muligheden for at dyrke hestebønne i det økologiske sædskifte ved at undersøge forskellige sorters modtagelighed over for bededbladlus, samt at undersøge om sam-dyrkning af hestebønner og vårbyg er en fornuftig løsning til nedsættelse af angreb af bededbladlus i hestebønner. Formålet var desuden at undersøge, om det er muligt at få en bedre bestøvning ved hjælp af honningbier med deraf følgende afkortning af blomstringsperioden og tidligere modning.

- Test af 3 hestebønnesorter viste, at der var forskel på angrebsgraden af bededbladlus hos sorterne Colombo og Gloria med Colombo som den mest modtagelige.
- En samdyrkning af hestebønne og vårbyg viste, at der forekom en væsentlig reduktion i bededbladlusforekomsten ved en sådan samdyrkning i forhold til dyrkning i renbestand.
- Opstilling af bistader ser ud til at øge udbyttet noget. Resultaterne er imidlertid ikke helt entydige, da der i forsøget med opstillede bistader også var et noget mindre angreb af bededbladlus. Der var ingen forskel på høsttidspunktet.

Note 30. Kvalitative egenskaber af de nyere æblesorter med potentiale for økologisk dyrkning

Projektet blev gennemført af Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Havebrugsproduktion. Der er tale om et 2-årigt projekt, som blev påbegyndt i 2005. I undersøgelsen er indgået såvel tidligt modnende sorter samt sorter, der først høstes sent efterår. Det er dog ikke alle sorter, der begge år har haft stort nok udbytte til, at alle vurderinger/undersøgelser har været mulige. Undersøgelsen viser store forskelle på flere resultater opnået i 2005 og 2006 og dermed antydes, hvor vigtigt det er med årsgentagelser før en egentlig konklusion drages. Generelt er der opnået store sortsforskelle ved alle de foretagne undersøgelser, og der kan på grundlag af resultaterne udvælges nye æblesorter, der ved økologisk dyrkning i Danmark producerer frugter, der kombinerer en god ydre og indre kvalitet.

Æblesorter, der er egnede til økologisk dyrkning, bør opfylde min. 2 krav med hensyn til frugtkvalitet. De skal være i besiddelse af et attraktivt ydre (størrelse, form, farve og ikke have diverse overfladeskader) og have en god og tiltalende spisekvalitet. Spisekvaliteten er oftest god hos de undersøgte sorter. Men under-

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

søgelsen viser, at især den ydre kvalitet er et problem ved økologisk dyrkning, idet der kan være mange forskellige overfladefejl (skurv, råd og andre pletter og endvidere for små frugter).

Note 31. Frilandsgrønsager med mykorrhiza

Projektet blev gennemført på Forskningscenter Flakkebjerg. Formålet med projektet var at øge dyrknings-sikkerheder ved dyrkning af økologiske frilandsgrønsager gennem podning af udplantningsplanter med mykorrhizasvampe til fremme af plantesundheden og reduktion af sygdomme som løg- og salatskimmel. Projektets foreløbige resultater viser:

- Podning af frilandsgrønsagerne salat og løg påvirkede ikke udviklingen af bladsvampe, men alligevel øgede udbyttet med 9-20%, hvilket sandsynligvis skyldes øget fosforoptagelse og/eller øget tolerance overfor sygdomme.
- I forsøget blev der benyttet kommercielt inokulum med mykorrhizasvampe og markjord med naturlige bestande af mykorrhizasvampe. Begge typer inokulum gav en øget mykorrhizadannelse i både løg og salat igennem hele vækstperioden.
- Podning med markjord resulterede i reduceret fremspiring og vækst i salat, men også i markant mindre salatskimmel. Årsagen hertil skyldes sandsynligvis rodpatogener i markjorden, som måske også gav induceret planteforsvar og gjorde de overlevende planter mere modstandsdygtige overfor bladsygdomme.

Markforsøget gentages i 2007.

Note 32. Udvikling af et redskab til dynamisk sundhedsovervågning i en økologisk svinebesætning

Projektet blev gennemført af det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Institut for Husdyrsundhed og Velfærd. På grundlag af individuelt tilpassede overvågningsrapporter baseret på eksisterende data i produktionen (logbog, slagteri, destruktion), interviews med deltagende producenter og en efterfølgende workshop er der udarbejdet en månedlig sundhedsrapport til brug i den økologiske svineproduktion. Rapporten inkluderer forskellige parametre, der kan bruges til at beskrive sundhedstilstanden i en økologisk svinebesætning og kan tilpasses den enkelte producents behov. I rapporten præsenteres den tidsmæssige udvikling af producenternes egne tal sammen med tal fra sammenlignelige besætninger, såkaldt "benchmarking". Rapporten kan således benyttes både i den daglige overvågning af forskellige sundhedsparametre og i en strategisk planlægning af besætningens drift. Der er potentiale for videreudvikling af konceptet med en internetbaseret løsning, således at den daglige overvågning kan følges tættere.

Foreningen for Biodynamisk Jordbrug

Note 33. Bedre dyrkningssikkerhed, udbytte og afgrøde kvalitet ved dyrkning efter såtidskalender

Formålet for projektet har været at afprøve, hvorvidt gunstige og ugunstige tidspunkter i såkalenderen har indflydelse på vækst, udbytte og produktkvalitet af de valgte afgrødetyper. På baggrund af resultater fra forsøg i udlandet, mange positive tilkendegivelser fra brugere af såkalenderen og en række mindre, men interesseskabende danske forsøg de senere år, har foreningen ment, det er relevant at sætte fokus på emnet med en række kontrollerede danske forsøg. Projektet har givet en række vigtige resultater og ny viden om dyrkningsforhold, der har indflydelse på effekten af de kronobiologiske konstellationer, som såkalenderen angiver.

I projektet er der gennemført dyrkningsforsøg på markniveau og i tunnel på baggrund af anbefalinger i Maria Thuns Såkalender 2006. Desuden en række informationsaktiviteter om primært dyrkning, sekundært biavl, efter såkalenderens angivelser.

Året var præget af meget usædvanlige vækstforhold: koldt forår, varm tør sommer og våd eftersommer, hvilket har givet vanskelige forsøgsvilkår. Projektets dyrkningsforsøg viser en spredning i resultaterne, både i udbytte- og indholdsparemetre. I 7 ud af i alt 13 forsøg er der højere udbytte i de gunstige parceller, men ingen statistisk sikre. Resultatet indikerer en trend, der er mest tydelig, hvor vækstforholdene har været relativt stabile: på j4-jorden i Vildbjerg og i tunnelen på Flakkebjerg. En opgørelse af de kvalitative parametre viser en begrænset forskel mellem afgrøder fra gunstige og ugunstige parceller.

Dansk Landbrug

Note 34. Planlægning og gennemførelse af Økologi-Kongres

Tilskuddet blev ydet med henblik på planlægning og gennemførelse af Økologi-kongressen, som blev afholdt i 2006 i Danmark. Der lå et stor planlægningsarbejde forud for afvikling af kongressen med kontakt til de mange oplægsholdere, arrangement af de praktiske forhold på Odense Congress Center, planlægning

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

af presseomtale, aktiviteter i forbindelse med kongressens hjemmeside, planlægning af udstilling mm. Efter kongressen var det et opfølgingsarbejde med evaluering mm. Det er vurderingen, at kongressen er blevet gennemført efter planen og endda har fået et endnu større europæisk og fagligt indhold, end det var forudset. Deltagerevalueringen var særdeles positiv, så den umiddelbare effekt på deltagerne har været meget positiv og sandsynligvis medført, at en stor kreds af vigtige beslutningstagere har fået inspiration til at tage yderligere initiativer inden for udviklingen af det økologiske landbrug i Danmark og i resten af Europa.

Københavns Universitet

Note 35. Hjemmehørende nyttedyr til biologisk skadedyrsbekæmpelse i økologisk produktion

Projektet blev gennemført af Det Biovidenskabelige Fakultet for Veterinær Medicin, Fødevarer og Naturressourcer, Institut for Økologi. Projektet er en opfølgning på instituttets projekt om biologisk bekæmpelse af skadedyr i frugt, som fonden støttede i 2005. Formålet med projektet var at undersøge mulighederne for at udvikle og etablere et kontinuert og opskalleret opdræt af en nyttig næbtæggeart med henblik på senere masseudsættelse til biologisk bekæmpelse af skadedyr i frugt.

Instituttet har undersøgt mulighederne for at optimere og rationalisere opdræt og vedligehold af den almindelige næbtægge *Anthocoris nemorum* som basis for produktion i større målestok med henblik på anvendelse af arten til biologisk skadedyrs-bekæmpelse i frilandsafgrøder. Projektet har vist, at der kan opnås god frugtbarhed og lang levetid med en fuldt blandet diæt (havrebladlus, kornmølæg, sucrose og pollen); at nymfer kan opdrættes med høj overlevelse på melmølæg; at næbtæggehunner kan opbevares koldt i 2½ måned uden, at produktionen af afkom påvirkes; og at nymfer kan opdrættes rationelt i større enheder, mens en rationel opdrætsmetode for voksne udestår.

Vestjyllands Højskole

Note 36. Fra jord til sundhed og glæde

Højskolen har i dag en have med mange forskellige afdelinger, hvor man demonstrerer forskellige såtidsprincipper, dyrkningsmetoder og komposteringsteknikker. Derudover har højskolen afholdt kurser og rundvisninger, høstmarkeder. Derudover er der løbende besøg i haven af kursister og forbipasserende. Der er derudover et samarbejde med to lokale rådgivningscentre, som fremviser havens forskellige afdelinger for besøgende.

Københavns Kommune

Note 37. Undervisningsspil om økologisk jordbrug og forbrug

Formålet med projektet var at udvikle et undervisningsspil om økologiske fødevarer for folkeskolens ældste klasser. Spillet skal give eleverne viden om produktionsmetoder, etik og politik i relation til økologisk landbrug. Resultatet er et brætspil om økologi for 7.-10. klasse, som handler om den økologiske fødevarerproduktion – fra jord til bord. Spillet beskæftiger sig med konflikter og dilemmaer som fødevarerproducent-er, forarbejdere, detailhandlen og forbrugere står overfor, når mad skal produceres og købes. Der er trykt 1000 spil. Der er indgået et samarbejde med FDB skolekontakten om salg og distribution af 500 spil. De har den 19.2.2007 solgt 119 spil. I Københavns Kommune er der pr. 15. marts sendt ca. 240 spil ud. Spillet er således bestilt af 40 ud af Kommunens ca. 60 skoler. Da det er forholdsvis kort tid siden, spillene er sendt ud på skolerne, har det endnu ikke været muligt at evaluere spillet. Men den store efterspørgsel efter spillet tyder på, at der er et behov for denne form for alternativt undervisningsmateriale om økologisk jordbrug og forbrug.

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug

Note 38. Implementering og kontrol af de økologiske regelsæt i udvalgte europæiske lande

Projektet var et delprojekt i et større samarbejdsprojekt blandt en række lande i EU.

Med vedtagelsen af EEC Forordning 1294/2005 er muligheden for dispensation for anvendelse af konventionelle fodermidler i økologisk landbrug blevet forlænget til den 31. december 2007 (planteædere) og 31. december 2011 (andre dyrearter). Statistiske undersøgelser har ellers vist, at alle kornarter kunne fjernes fra Annex II C forudsat, at der ikke sker store ændringer i det økologiske landbrugsareal, afgrødesammensætningen eller dyreholdet. Anderledes ser det ud for forsyning med proteinfoder, hvor der er mangel på økologiske proteinfodermidler. En del certificeringsorganer har allerede valgt at kræve 100% økologisk fodring af alle dyrearter (FR: Nature et Progres, Demeter International, US NOP), eller af drøvtyggere (DK: Statsregler, DE: Bioland). Andre har valgt at reducere antallet af tilladte konventionelle fodermidler i Annex II C (AT: Bio Austria, DE: Bioland, Naturland, DK: Statsregler og UK: Soil Association) og foderadditiver

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

(CZ: KEZ standards, DE: Biolan), eller at begrænse indkøbet af konventionelt foder i forhold til næringsstofbalancen på gården (CH: Statsregler) (WWW.organicrules.org). Mangel på økologisk foder kan med fordel afhjælpes ved at nedsætte omlægningstiden til 1 år, idet omlægningsfasen er meget administrations- og kontrolkrævende, og samtidig reduceres en væsentlig barriere for tilgangen af nye økologer.

I henhold til Forordning 1452/2003 af 14. august 2003, stilles der krav om, at medlemsstaterne skal oprette en offentlig web-baseret database for økologisk såsæd af de forskellige plantearter og –sorter samt læggekartofler (artikel 6) samt udarbejde en årlig rapport til Kommissionen, som indeholder detaljerede oplysninger om de dispensationer, der er givet til at anvende konventionel såsæd eller formeringsmateriale (artikel 12-13). Baseret på de indsamlede rapporter for 2004 og 2005 fra Belgien, Danmark, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Spanien, Storbritannien, Sverige, Svejts og Tyskland kan det konkluderes, at der er meget store forskelle mellem landene m.h.t. rapporternes indhold og kvalitet og m.h.t. antallet af dispensationer, der er givet. I Belgien og Italien var således over 30% af det totale areal med økologisk korn tilsået med konventionel udsæd i 2004. I Italien udgjorde dette areal næsten 49.000 ha. Forskellen i antallet af dispensationer, der gives i de forskellige lande, kan være en konkurrenceparameter. For forskellige økologiske grøntsager vil brug af økologisk udsæd således forøge prisen på slutprodukterne med 2-8% i forhold til økologiske grøntsager dyrket på basis af konventionelle frø. Der er derfor behov for en harmonisering af dispensationspolitikken på EU-niveau og på nationalt niveau for at øge anvendelsen af økologisk udsæd og planteforneringsmateriale. Ligeledes er der behov for udarbejdelse af ensartede, mere detaljerede indberetningsskemaer, således at der kan foretages sammenligninger mellem landene til brug for udarbejdelse af strategier og regler på område.

Landbrugets Kartoffelfond - Vandel

Note 39. Økologiske kartofler med forbedrede sygdomsresistenser og lageregenskaber.

Projektet har levet op til de stillede mål om at fremstille kartoffellinier med forbedret sygdomsresistens i form af multiresistens mod nematoder og skimmel og samtidig med forbedrede lagringsegenskaber, især i form af evnen til lagring ved lav temperatur uden sukkerdannelse og dermed muligheden for at undgå kemisk spirehæmning.

De foreløbige resultater vurderes som meget positive. Et stort antal kloner udviser gode egenskaber efter udvalg i marken og efter analyser efterfølgende, ligesom der er gode indikationer på positivt afkast af de nye krydsningskombinationer. Vi forventer, at der efter endnu et udviklings- og afprøvningsår i projektet kan opnås en væsentlig indsnævring i materialet, og dels at det kan lykkes at samle endnu flere kombinationer af de nødvendige gode egenskaber i et antal kloner/sorter, så sorterne med held kan anvendes i økologisk dyrkning og der leve op til både de særlige egenskaber, men samtidigt have de nødvendige kvalitets- og udbytteegenskaber.

Jysk Landbrugsrådgivning

Note 40. Økologiske fødevarer ved økologiske netværksdannelse

Projektet skal afdække om et økologisk netværksdannelse mellem producenter, forbrugere og butikshefer kan føre til en anderledes prioritering og øget salg af økologiske fødevarer i butikker. Det er lykkedes at øge afsætningen af økologiske varer og få et større antal økologiske varer i 3 butikker i det gamle Ribe Amt. Denne positive udvikling for økologien er skabt gennem dannelse af et økologisk netværk mellem butikshefer, forbrugere og økologer. Samarbejdet i netværket har ført til øget fokus i butikkerne på de økologiske varer. De økologiske varer blev mere synlige i butikken og markedsført mere direkte. Og kunderne er ved økologiske arrangementer udenfor eller inde i butikken blevet opmærksomme på økologiske varers egenskaber og på butikkens øgede fokus her. Netværket har været med til at nedbryde forestillinger og opbygge en viden om og en forståelse for økologien fra forskellige vinkler. Og derved er økologien blevet afmystificeret, og en tillid er opstået.

Agrologica

Note 41. Ukrudtsbekæmpelse med strøm

Projektets formål var at undersøge forskellige plantesorters tolerance for elektrisk strøm for derved at forbedre mulighederne for ikke kemisk bekæmpelse af ukrudtsplanter.

Elektrisk ukrudtsbekæmpelse vurderes at kunne bekæmpe ukrudt i specialafgrøder og i økologisk jordbrug, hvor kemiske midler ikke er til rådighed. Projektet har påbegyndt et arbejde med at udvikle batteridrevet udstyr, som enten håndholdt eller til anvendelse af en lugerobot kan erstatte håndarbejde. På grund af forsinkelser er udstyret ikke blevet færdigudviklet inden for projektperioden.

Noter til supplerende oplysninger – Regnskab

Landsudvalget for Svin / Dansk Svineproduktion

Note 42. Cikorierødder og organiske syrer til økologiske smågrise. Effektivitet på produktivitet og mave-tarmsundhed.

Projektet blev ikke gennemført.

Fejø Forsøgsplantage a.m.b.a.

Note 43. Afprøvning af pæresorter til økologisk dyrkning

Projektet blev ikke gennemført.

Note 44. Afprøvning af styrkende præparater til økologisk æbledyrkning

Projektet blev ikke gennemført.